

Babygebaren

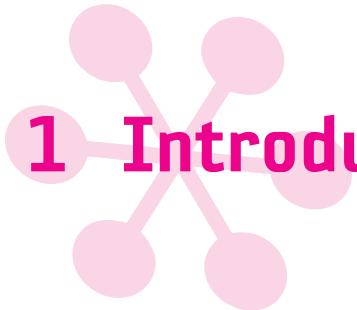
Lissa Zeviar

Julia Douwenga

LeV.

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1 Introductie

Stel, je hebt je kindje net gevoed en een schone luier gegeven en nog steeds huilt hij. Je vraagt je vast af wat er in hem omgaat. Maar ja, je kunt het hem natuurlijk niet vragen. Of misschien toch wel...? Hoe wonderlijk het ook mag klinken, er is een manier waarop je met je kindje kunt communiceren: door middel van babygebaren! Door het gebruik van babygebaren is het mogelijk om op een leuke en betekenisvolle manier met je kind te communiceren, én tegelijkertijd leert je kind veel. Al voordat je kind kan spreken, kun je een 'gesprekje' met hem voeren door gebarentaal toe te passen. Het gebruik van babygebaren heeft veel voordelen voor je kind en daarnaast is het ook gewoon een ontzettend leuke manier om samen met je kind bezig te zijn. In dit boek komen alle basisprincipes overzichtelijk en stapsgewijs aan bod. Daarnaast wordt er uitgelegd hoe je babygebaren kunt toepassen in je - vaak drukke - dagelijks leven. Het is een geschenk voor jou en je kindje!

Een stukje geschiedenis

De geschiedenis van gebarentaal is zo oud als het bestaan van dove mensen. Aristoteles noemt het al in zijn geschriften: wie niet kan horen, gebruikt zijn handen om mee te communiceren. In 1760 werd de allereerste dovenschool opgericht, in Parijs, Frankrijk. In navolging hiervan werd in 1790 het eerste doveninstituut in Nederland opgericht. De geschiedenis van het dovenonderwijs kenmerkt zich door een eeuwenlange strijd tussen de spreekmethode (waarbij dove kinderen alleen leerden spreken en gebaren uitgesloten waren) en de gebarenmethode (waarbij gebaren het uitgangspunt vormden voor het leren van taal). Sinds 1995 bieden alle dovenscholen in Nederland tweetalig onderwijs: in de Nederlandse Gebarentaal en het gesproken/geschreven Nederlands. Dat enkele decennia geleden wetenschappelijk werd aangetoond dat gebarentalen gelijkwaardig zijn aan gesproken talen heeft daaraan bijgedragen.

Herkomst babygebaren

De Amerikaanse doventolk Joseph Garcia heeft gebarentaal bij horende mensen geïntroduceerd.

Ondanks het feit dat niemand in zijn omgeving doof of slechthorend was, was hij altijd gefascineerd door gebarentaal en daarom koos hij voor de studie Amerikaanse Gebarentaal. Toen hij hierna als gecertificeerd doventolk aan de slag ging, zag hij dat kinderen van dove ouders eerder hun wensen en behoeften aan konden geven dan kinderen van horende ouders. In 1986 heeft hij met behulp van zeventien families onderzoek gedaan naar de effecten van het gebruik van gebarentaal bij horende baby's van horende ouders. Op basis van dit onderzoek heeft hij vervolgens zijn proefschrift geschreven. Daarin concludeerde hij dat het gebruik van gebaren bij kinderen vanaf zes maanden oud (of al eerder) als resultaat heeft dat het kind vanaf zijn achtste maand in staat is om door middel van gebaren te communiceren. Inmiddels heeft Joseph Garcia drie boeken op zijn naam staan en heeft hij les- en leermateriaal ontwikkeld dat gebruikt wordt door ouders, verzorgers en overheidsinstellingen. Ook is hij momenteel een autoriteit op het gebied van babygebaren. Joseph Garcia is voor mij ook een grote inspiratiebron geweest bij het opzetten van het Nederlandse Babygebaren-programma, juist omdat hij het belangrijk vond om de gebarentaal van dove mensen te gebruiken en zo een brug te slaan tussen horende en dove mensen. Hoe meer de horende gemeenschap in contact komt met de doven-gemeenschap, hoe makkelijker het zal zijn voor dove mensen om vooruit te komen in onze maatschappij.

Communicatie, zoals lichamelijk contact, vormt een essentieel onderdeel in de ontwikkeling van onze kinderen. We kunnen voordeel halen uit het wonderbaarlijke geschenk dat de doven ons gegeven hebben. Dat geschenk is eigenlijk een schat die erop wacht om gevonden te worden, en de sleutel tot die schat ligt in onze handen.

- Joseph Garcia

Babygebaren in Nederland

In 2005 heb ik samen met mijn man Rolf Bosscha in Amsterdam het bedrijf Babygebaren opgezet. Oorspronkelijk kom ik uit Canada en ik ben geboren in Montreal. Ik ben opgegroeid als kind van dove ouders en gebruikte al gebarentaal toen ik acht maanden oud was. Ik ben gediplomeerd gebarentaaltolk en werkte tien jaar lang met kinderen tussen de drie en veertien jaar.

Sinds 2004 woon ik in Nederland. Toen ik hier net woonde, kwam ik erachter dat er maar één Babygebaren-boek werd aangeboden (*Babytaal*, Linda Acredolo en Susan Goodwyn).

Babygebaren-cursus in Amsterdam
door Lissa Zeviar

Babytaal is een Nederlandse vertaling van een Amerikaans Babygebaren-boek. De Nederlandse vertaling bevat echter gebaren uit de Amerikaanse gebarentaal, in tegenstelling tot dit Babygebaren-cursusboek dat gebaren bevat uit de Nederlandse Gebarentaal (NGT). Vóór de oprichting van Babygebaren in Nederland, werden er nog geen cursussen op dit gebied aangeboden. Daarom heb ik besloten samen met Rolf het Babygebaren-

programma op te zetten, om ouders de mogelijkheid te bieden om ervaring op te doen. Daarnaast hebben we dvd's en woordenboeken gemaakt die los van elkaar of in combinatie met ander lesmateriaal gebruikt kunnen worden. Met mijn bedrijf Babygebaren wil ik mijn kennis over de ontwikkeling van kinderen en de interessante techniek van gebarentaal delen met andere ouders, en ook de horende en dovengemeenschap dichter bij elkaar brengen.

Mijn ervaringen met Luca

Sinds we onze zoon Luca hebben gekregen zijn mijn man Rolf en ik al bezig gebaren naar hem te maken. We gingen er echt serieus mee aan de slag toen hij zes maanden oud was. Luca is een erg lichamelijk ingesteld kind, daarom verwachtte ik dat hij pas met tien of twaalf maanden terug zou gaan gebaren. We merkten echter al snel dat hij ons al wel kon begrijpen. Toen hij zo'n zes à zeven maanden oud was, was het duidelijk dat hij wist wat we met het gebaar voor **MELK** bedoelden. Als ik **MELK** gebaarde begon hij enthousiast te lachen en boog

VIS, Luca, 11 maanden

hij zich naar me toe. Toen hij tien maanden oud was, maakte hij zijn eerste gebaar: **BABY**. We konden onze ogen niet geloven! Ook al ben ik zelf met gebaren opgegroeid en heb ik me de afgelopen vier jaar intensief met gezinnen die babygebaren gebruiken beziggehouden, toch stond ik versteld om mijn zoontje met ons te zien 'praten'. We moesten nog wel een maand wachten voordat hij echt een stevig begin maakte met het gebaren, maar daarna was hij ook niet meer te stoppen. Het was heel erg leuk om de ontwikkeling van Luca van maand tot

maand te volgen. Het is geweldig mooi om te zien waar de aandacht van mijn zoontje naar uit gaat.

Een bijzonder opmerkelijk moment was toen Luca in de keuken op het aanrecht zat en opeens **HOND** begon te gebaren. We hadden zelf geen hond en buiten was er ook geen hond aan het blaffen. Toen ik zijn blik volgde zag ik dat hij naar een plaatje van een hond op onze koelkast zat te staren. Ik wist niet dat hij al zo ver in zijn ontwikkeling was dat hij al plaatjes kon herkennen. Het voelde alsof ik een kijkje kon nemen in zijn kleine hoofdje om een idee te krijgen van wat er in mijn zoontje omging.

Ik kan zien dat Luca maar wat graag met ons wil delen wat hij ziet, en ik ben erg blij dat ik hem in staat kan stellen dit al op zo'n jonge leeftijd te kunnen doen.

Hoe werkt het?

Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat een baby veel eerder in staat is dingen te begrijpen en te uiten dan voorheen werd aangenomen. Doorgaans leren kinderen een taal doordat steeds dezelfde klankencombinatie (die een woord vormt) wordt gebruikt in relatie tot een bepaald onderwerp. De klanken 'm' en 'ah' bijvoorbeeld hebben op zich geen verband, maar gecombineerd vormen ze 'mama'. Baby's leren snel om deze klanken als symbool te zien en dit te associëren met die lieve vrouw die voor hen zorgt en die voor hen zo bekend en vertrouwd is. Tot op een bepaalde hoogte zijn eigenlijk alle gebaren en woorden een symbool. Als we altijd 'mama' binnen de juiste context gebruiken, leren baby's snel wat dit

symbool betekent. Hetzelfde geldt voor gebaren. Als we steeds het symbool **MAMA** gebruiken als we 'mama' zeggen, begrijpen ze dit gebaar al snel. Hoewel een baby enige tijd nodig heeft om de verschillende gebaren te kennen en herkennen en het gebruik hiervan te snappen, zijn ze sneller in staat woorden in gebaren te gebruiken dan gesproken woorden. Dit komt doordat de fijne motoriek die spraak mogelijk maakt pas later ontwikkeld wordt en je voor het maken van gebaren alleen de grove motoriek nodig hebt. Kinderen leren door het gebruik van gebarentaal ook al op

MEER, Giada, 9 maanden

een jongere leeftijd de principes van taal en communicatie. Ze snappen dat het effect heeft wanneer zij duidelijk kunnen maken wat ze willen of nodig hebben. Ook is bewezen dat bij het gebruik van babygebaren de ontwikkeling van de spraak sneller gaat. En bij ieder kind kunnen gebaren aangeleerd worden.

Wat kunnen babygebaren voor jou en je kind betekenen?

Het belangrijkste voordeel van de kennis van babygebaren voor je kind is dat hij een manier heeft om zich te uiten.

Ik heb bij mijn kleinkind in de VS gezien hoe gebarentaal werkt. Ik vind het geweldig. Een kind van veertien maanden kan mij 'vertellen' dat het meer wil, geholpen wil worden, brood wil, melk wil, appel of peer wil, dankjewel wil zeggen, enz. Hoe vaak heb ik bij mijn kinderen gedacht: ik zie dat je iets duidelijk wilt maken, maar wat? Nu kun je communiceren. Het kind voelt zich er beter door en de ouders en oma ook!

- Greet, oma van een gebarend kleinkind

Je kind heeft een handvat, een methode voor expressie en ontlasting. Zijn enthousiasme kan hij kwijt, maar ook zijn frustraties. Vanaf dat moment is huilen niet meer de enige mogelijkheid. Dit is echt een geschenk voor je kind, en dus ook voor jou. Als ouder heb je door het gebruik van babygebaren ook meer zicht op wat er in je kind omgaat. Dit levert vaak intieme, bijzondere en ook – voor de ouder – hilarische momenten op. Daarnaast geef je je kind ook een

manier om met andere kinderen te communiceren. Dat wil niet zeggen dat ieder ander kind babygebaren hoeft te kennen, maar je kind heeft wel het (zelf)vertrouwen om makkelijker met andere kinderen om te gaan, en ook met kinderen die doof zijn. Door middel van het Babygebaren-programma wordt er een brug geslagen tussen dove en horende kinderen. Het zal ook een hoop zorgen en onduidelijkheid wegnemen. Stel je eens voor dat je aan je baby kan vragen of – en waar – hij pijn heeft. Of simpelweg een antwoord kan krijgen op de vraag waarom hij huilt. Iedereen kan zich voorstellen hoe lastig een situatie kan zijn waarin je kind overstuurt is en jij als ouder de reden hiervan niet weet. Maar een succesvolle communicatie naar het kind toe is net zo belangrijk. Want wanneer een kind duidelijk heeft kunnen maken wat er aan de hand is, ben jij vervolgens in staat om het kind gerust te stellen en eventueel

uitleg te geven over de situatie. Je kind zal je sneller begrijpen. Het zal voor diepgang zorgen in de relatie met je kindje, en voor jou betekent dit een vermindering van frustratie en misinterpretatie.

Als er meer kinderen binnen een gezin zijn die babygebaren kennen, kan dat voor de kinderen onderling van enorm positieve invloed zijn op het gebied van binding. Bij de komst van een broertje of zusje kan het voor het oudste kind soms

Mijn dochter had last van ernstige oorpijn, maar de specialist zei dat er met haar oren niets aan de hand was. Ik bleef maar aangeven dat mijn dochter steeds het gebaar voor **PIJN** maakte bij haar rechteroor. De arts dacht dat ik gek was, maar deed toch een paar extra testjes... en ontdekte dat 90% van haar binnenoer vol zat met vocht, waardoor ze 35% minder hoorde! Als mijn dochter niet met ons had kunnen gebaren, zei de specialist, dan zouden we er nooit achter gekomen zijn.

- Hanske, ouder van Anna, 15 maanden

erg moeilijk zijn om de aandacht en liefde van de ouders te moeten delen. Wanneer je de situatie duidelijk aan je kind kan uitleggen en hem ook kan betrekken bij het aanleren van de gebaren aan zijn broertje of zusje, zal er minder jaloezie en frustratie ontstaan. Je kind voelt zich zelfverzekerder doordat er naar hem geluisterd wordt. Deze aspecten zijn niet alleen positief voor een kind op jonge leeftijd, maar ze leggen ook een goed fundament voor zijn latere ontwikkeling.

Uiteraard is het belangrijkste van het Babygebaren-programma dat jij en je kind plezier en intens contact hebben. Alle fases van dit programma zul je met positiviteit en plezier doorlopen, want dat is ten slotte de beste stimulans om de aandacht van je kind te krijgen en vast te houden. Complimenteer hem en als het niet lukt, geeft dat niets. Zo maakt

het ook niet uit of je kind nu een officieel gebaar, of een willekeurige (vaak grappige) beweging met zijn handen maakt; het zijn beide goede aanleidingen voor jou om een gebaar terug te maken, omdat in beide gevallen je kind aandacht heeft voor jou en de omgeving.

Onze zoon had zo'n tachtig gebaren geleerd tegen de tijd dat hij achttien maanden was. We konden 'gesprekjes' voeren over de wereld om hem heen. Hij kon ons vertellen wat hij wilde hebben, en ook wat hij dacht. Zo kon ik als het ware een kijkje in zijn hoofd nemen. We waren verbaasd over de concepten die hij begreep en over de reikwijdte van zijn geheugen en zouden zonder de gebaren nooit geweten hebben wat hij dacht. Wanneer meer ouders in staat zijn op deze manier met hun heel jonge kinderen te communiceren, dan zal er ook meer respect zijn voor het kind als persoon.

Ik denk dat gebarentaal een van de beste dingen was die we als ouders hebben gedaan en ik kan het andere ouders van harte aanbevelen.

– Ilona van Dijk

Voed je je kind tweetalig op? Dan is het Babygebaren-programma ook voor jou erg nuttig. Er wordt al veel gebruik gemaakt van gebaren als neutrale taal om twee talen aan te leren. Uit onderzoek blijkt dat jonge kinderen uit zo'n omgeving vloeiend meerdere talen kunnen spreken. Het is heel onwaarschijnlijk dat je teveel van je kind eist als je verschillende talen mixt in je normale dagelijkse leven. Probeer wel om de talen te gebruiken bij álles wat je doet.

Naast bovenstaande voordelen biedt het Babygebaren-programma méér. Het is namelijk ontzettend interessant om te weten wat er in dat kleine hoofdje van je kindje omgaat. Kinderen weten al zoveel meer dan er vaak wordt aangenomen. Je leert je kind echt kennen.

Dat proces begint al wanneer er door middel van gebaren gecommuniceerd kan worden en niet pas wanneer een kind voldoende kan praten. En daarnaast is het natuurlijk ook heel leuk om met je kind bezig te zijn met gebarentaal en samen nieuwe dingen te leren. Mede door deze positieve redenen wordt gebarentaal al ruim twintig jaar met succes gebruikt bij kinderen.

